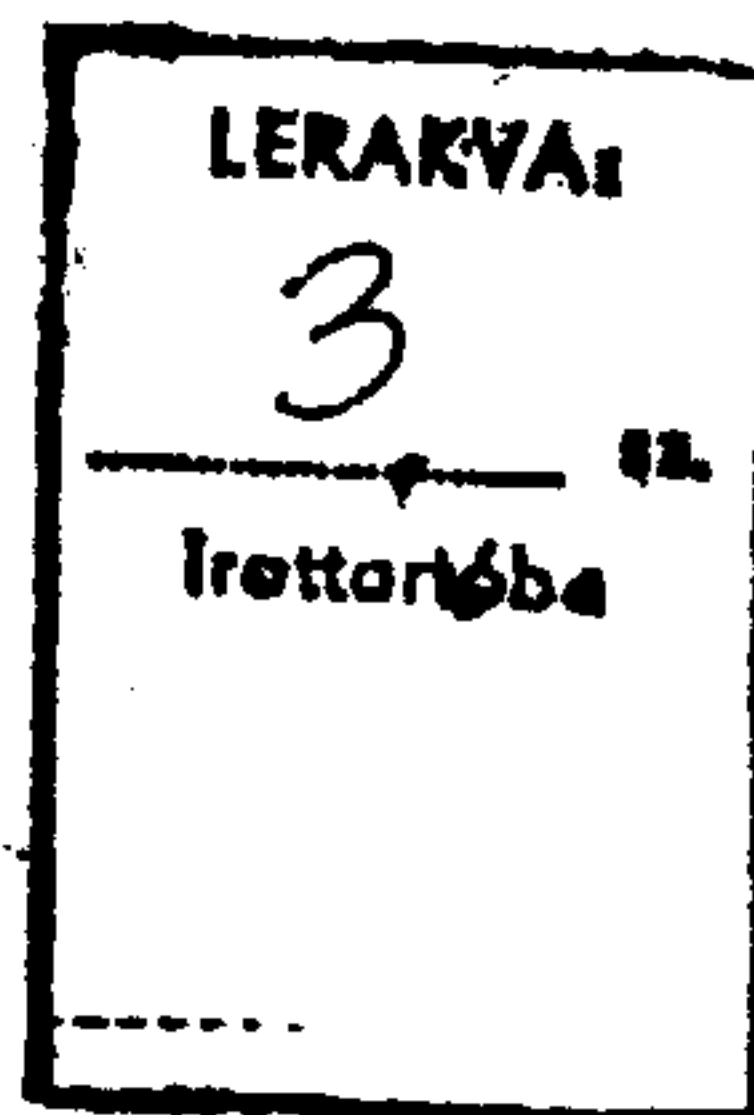

ORSZÁGOS TALÁLMA NYI HIVATAL
ELNÖK

Szigoruan titkos !

003/1980/2

Dr. V a r g a József elvtársnak,
a Minisztertanács Titkársága
vezetője

B u d a p e s t

Kedves Varga Elvtárs !

Mellékelten megküldöm az ujitómozgalom helyzetéről a Minisztertanács számára készült jelentést 51 példányban, 1 példányt eredeti aláírással.

A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság a jelentéssel kapcsolatos észrevételeit a Minisztertanács ülésén kívánja megtenni.

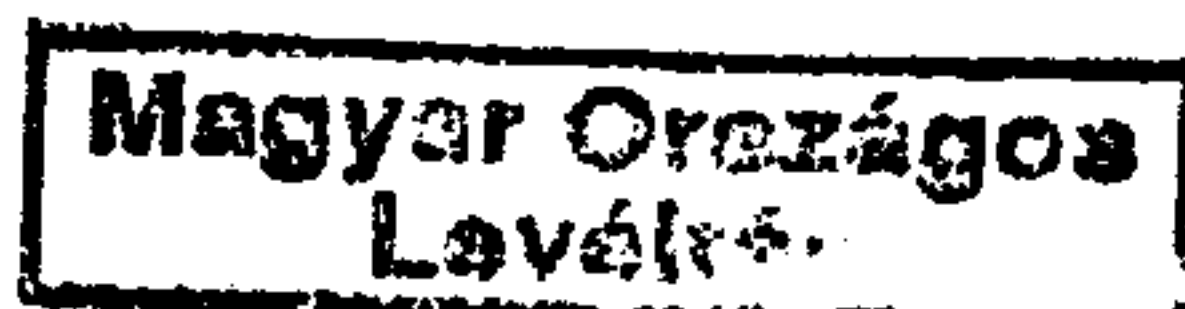
A jelentés és határozattervezet - egyebek mellett - tükrözi a KISZ KB javaslatait az ujitómozgalom továbbfejlesztése kapcsán, ezért javasolom, hogy a Minisztertanács ülésére Juhász András elvtárs, a KISZ KB titkára is kapjon meghívást.

B u d a p e s t, 1980. május "21"

Elvtárs! üdvözlettel

/ Dr.Pusztai Gyula /

Mell: 1.sz.pld.
5-55-ig pld.

X1X-A-83-b-00179/1980

(111h.d.)

003/1980/2

AZ ÜLÉS UTÁN
AZONNAL
VISSZAKÜLDENDŐ
A M. T. TUK-NEK

ÉRK.: 1980

TUK 00179 / 1
MINŐSÍTÉS TÖRÖLVE

SZIGORÚAN TITKOS!

Készült 65 példányban,
1 példány 20 oldal,

ez a példány számú példány

LERAKVA:

3

SZ.

irattartóba

JELENTÉS

a Minisztertanács részére
az újítómozgalom helyzetéről

Egyetér:

Dr. Csikós-Nagy Béla
Lauthán Ferenc
Ladvánszky Károly
Dr. Medve László
Dr. Szabó János
Csémi Károly
Dr. Szilbereky Jenő
Rabi Béla
Dr. Szabó Imre
Juhász András
Dr. Szalai Béla
Dr. Marczali László
Urbán Lajos
Pesti Lajos
Roska István
Dr. Csiky Ottó
Dr. Lévai Tibor
Dr. Soós Gábor
Dr. Csernok Attila
Barta Gyula
Dr. Olajos József
Márta Ferenc
Buda Gábor
Dr. Rácz Albert
Dr. Simon Pál
Menyhárt László
Rév Lajos
Dr. Garamvölgyi Károly
Pál Lénárd
Dr. Némethi János
Dr. Czelnai Rudolf
Dr. Hetényi István
Dr. Maróti János
Dr. Gonda György
Dr. Illés György
Madarasi Attila
Gál László
Dr. Kovács Sándor
Tétényi Pál

Észrevételt tett:

KNEB: Szakali József

JELENTÉS a Minisztertanács részére az újítómozgalom helyzetéről

I.

A Minisztertanácsnak az újítómozgalom helyzetéről és fejlesztésének lehetőségeiről szóló 2025/1978. (IX.28.) sz. határozata megállapította, hogy az újítómozgalom az elmúlt években számottevő eredményeket ért el és jelentős mértékben járult hozzá a népgazdasági feladatok megoldásához. Mindemellett hangsúlyozta, hogy a mozgalomban még jelentős tartalékok vannak, amelyek kihasználásának egyik fő eszköze az újítómozgalom központi állami irányításának javítása. A Minisztertanácsnak e tárgyban hozott 3225/1979. sz. határozata több intézkedést irányozott elő az újítómozgalommal összefüggő irányító munka tartalmának javítására és előírta, hogy az Országos Találmányi Hivatal elnöke 1980-ban számoljon be az újítómozgalom helyzetéről, az irányítás megjavítására tett intézkedésekről.

A jelentés a fentemlített határozatok szellemében ad számot az újítómozgalom helyzetében és irányításában az elmúlt időszakban bekövetkezett változásokról, az elért eredményekről és a jelentkező problémákról, valamint javaslatot tesz a további teendőkre.

II.

Az újítómozgalom 1972-1979. évek közötti alakulását a kezdeti lendületes fejlődés, majd a lassúbbodó növekedés jellemzi. (2. sz. melléklet). Az újítási tevékenység fejlődését mutatja a javaslattevők és a benyújtott javaslatok számának egyre fokozódó növekedése. Amíg 1972-ben alig több mint 100 ezer dolgozó vett részt az újítómozgalomban, addig számuk évente jelenleg több mint kétszázezer.

Az újítási tevékenység pozitív alakulását egyéb számszerű eredmények is jellemzik. Közel kétszeresére emelkedett a hasznosított újítások száma, lendületesen nőtt a kifizetett újítási díjak összege és a díjkulcsok átlagos színvonala. Ugyancsak fokozatosan emelkedett a vállalatoknál hasznosított újítások pénzben mért hasznos eredménye is.

21

Különösen az utóbbi két évben a dolgozók újító aktivitásának csökkenése tapasztalható, elsősorban az ipari ágazatokban. (3. sz. melléklet).

Példaképp említjük, hogy 1979-ben az előző évhez képest milyen arányban csökkent egyes nagy vállalatoknál a benyújtott újítási javaslatok száma:

- milk
 or shot
 salt
 water
 water
 water

Az újtómozgalom számszerű elemzése viszont azt mutatja, hogy az említett ágazatokban bekövetkezett visszaeséssel szemben más ágazatokban, így különösen a szolgáltató, illetve nem termelő szférában, ha kismértékben is, de tovább emelkedett a benyújtott és hasznosított újtási javaslatok száma (3. sz. melléklet).

Kisebb mértékű pozitív változás tapasztalható az elmúlt években az újítások elterjesztése, átadása és átvétele tekintetében. 1977-ben 408 újítás átadása történt meg más vállalat

részére, 1979-ben pedig ez a szám 750 db volt. Ez az emelkedés a központi állami és ágazati irányítás erőfeszítései nyomán alakult ki, de még mindig csak azt jelenti, hogy az egyes vállalatoknál és szövetkezeteknél hasznosított megoldásoknak kevesebb mint 1%-át adják át más gazdálkodó szervek részére. Az újítások elterjesztésében tapasztalt növekedés is csak egyes ágazatokban és a társadalmi szervekkel való jó együttműködés eredményeként következett be. (Konzervipari Tröszt, Győr megyei tapasztalatok.)

III.

Az újítómozgalom jelenlegi helyzetét értékelő tevékenysége során az Országos Találmányi Hivatal elsősorban az elmúlt két évben végzett, egy-egy iparágat átfogó elemző vizsgálataira, az ágazati, megyei, vállalati körű újítási ankétokon szerzett tapasztalataira támaszkodott. Mivel az újítómozgalom országos és ágazati statisztikai adatai szerint a dolgozók újító aktivitásának csökkenése különösen az ipari ágazatokban jelentkezett legerőteljesebben, ezért hetven ipari vállalatnál a helyszínen végzett elemző munkát a dolgozók aktivitása csökkenése okainak feltárása céljából.

E munka során – a tények feltárásán túl – kikérte a vállalatok vezetőinek véleményét is, egyrészt az újítómozgalomban tapasztalt megtorpanás, visszaesés, másrészt a mozgalom fejlődésének lehetőségeiről, az ezt gátolni látszó okokról.

1. Az elemző vizsgálatok eredményeként megállapítható, hogy a vállalatok jelentős részénél a közeljövőben várhatóan megcsappan az újítómozgalom anyagi és erkölcsi elismerését szolgáló pénzügyi erőforrások mennyisége. A központi jövedelemelvonás fokozódása és az árrendszer változása ugyanis rövid távon szigorúbb feltételeket támaszt az újítások díjazására is rendelkezésre álló anyagi erőforrások keletkezése és felhasználása tekintetében.

Különösen gondot okoz, hogy azoknál a vállalatoknál, ahol a visszatérítési kötelezettségek számottevő nagyságrendűek, a díjazás fő forrását kitevő részesedési alap növekedése erősen elmarad a vállalati eredmény emelkedésétől. A vállalati eredményt növelő újítások nagy többsége, elsősorban viszonylag kis nagyságrendjük miatt, a részesedési alapon elhanyagolható változást hoz, s így ritkán teremtik meg saját díjazásuk és a következő időszakok újításainak díjazására fordítható anyagi feltételeket.

Így a jövőben különösen azoknál a vállalatoknál, amelyek gazdasági nehézségekkel küzdenek, vagy bérfejlesztési és részesedési alapjaik beszűkülnek, rövid távon komoly gondot okozhat az újításokkal kapcsolatos anyagi erőforrások előteremtése.

Mindez azt jelenti, hogy a következő időszakban a vállalati fejlődés e belső tartalékának az anyagi feltételei rövidebb-hosszabb távon hiányozhatnak.

Az OTI tapasztalata azonban az, hogy e gondok ellenére is igyekeznek az újítók díjazására az alapokat biztosítani. Ez azonban legfeljebb csak a jelenlegi újítótevékenységi szint tartására adhat alapot, de semmiképpen sem arra, hogy – legalábbis ez évben – vállalati oldalról felfokozott igénnyel számolhatnánk a dolgozók újító tevékenységét illetően.

2. Az erőforrások szűkös volta mellett az újítómozgalom alakulását befolyásoló további problémát jelent az újítások gyors hasznosításában közreműködők kellő ösztönzésének hiánya.

2
Az újítások kísérleteit és megvalósítását hasznosan segíti az abban eredményes tevékenységet kifejtő vállalati dolgozók munkája. Az újításokról szóló minisztertanácsi rendelet értelmében a vállalatoknak újítási szabályzatukban kell rögzíteniük a hasznosításban eredményes tevékenységet kifejtők anyagi elismerésének vállalati rendjét. A szabályzatok azonban kevés esetben tartalmazzák ezek gyakorlati szabályait. Ennek következtében bizonytalanság tapasztalható a közreműködésért fizetendő díjazás mértéke és elszámolása tekintetében. Tapasztalataink szerint, a vállalatok többsége azért nem él azzal a lehetőséggel, hogy az újítások hasznosításában eredményesen közreműködőket anyagilag ösztönözze – bár ez sok újítás gyors hasznosítását tenné lehetővé – mert a közreműködői díjak terhelnék a bérköltséget, és félnek attól, hogy ezek a kifizetések negatívan hatnának a vállalati bérgazdálkodásra.

Tapasztalataink szerint az újítások gyors hasznosítását az tenné lehetővé, ha e tekintetben egyértelműbb és ösztönzőbb – az újítási díjforrás kérdésének rendezésével összehangolt – központi pénzügyi szabályozás valósulna meg.

3. Az újítások hasznosításával összefüggő fontos, jelenleg is megoldatlan probléma az újítások más vállalatok részére történő átadása. A statisztikai adatok tanúsága szerint a más vállalatnak történő átadás nem éri el a saját hasznosítású újítások 1%-át sem. A vállalati vizsgálatok arra utalnak, hogy az ez úton elérhető gazdasági eredmény (különösen annak az R. alapba lecsapódó hányada) nem áll arányban azokkal a pótlólagos ráfordításokkal (értékesítési költségek, újítási díj stb.), amelyeket az adott vállalatnak az újítások átadása kapcsán vállalnia kell.

2
E kérdésben, a különböző, kampányjellegű (újítási börze, újítási verseny stb.) tevékenység eredményez ugyan időlegesen bizonyos javulást, de az újítások széles körű terjedésének folyamatossága és állandóan növekvő üteme ilyen módokon nem biztosított. A jó újítások rendszeres és széles körű terjesztése, hasznosítása érdekében a jelenleginél jóval erőteljesebben biztosítani kellene a vállalati érdekeltséget az általuk hasznosított újítások más vállalatok részére történő átadása tekintetében.

4. Egyes gazdálkodó szervezeteknél az újítómozgalom akcióterét törvényszerűen szűkítette az, hogy a műszaki fejlesztési politikában bizonyos hangsúlyeltolódás ment végbe. A termelés korszerűsítésének fő útjaként a termelési rendszerek, a modern technikai eszközök, gépek és berendezések importja, licenck hasznosítása került előtérbe. A magas szintű új technika továbbfejlesztésére szükségképpen csak egy meghatározott „betanulási időszak” után kerülhet sor.

5. Az újítómozgalom alakulására befolyással bíró problémát jelent bizonyos mérvű elkülönültsége a vállalati tevékenység egészétől, annak tervezési, pénzügyi és számviteli rendjétől.

Egyes vállalatok gyakorlatában még mesterséges gátak vannak a műszaki fejlesztés hivatásszerű- és társadalmi oldalai között, amely azt jelenti, hogy a dolgozók újításokként jelentkező fejlesztési eredményeit gyakran nem tekintik a vállalati műszaki fejlesztés részének, illetve az újítási javaslatok kísérleteit, megvalósítását elválasztják a vállalati műszaki fejlesztés eredményeinek realizálásától. Ez megjelenik például abban, hogy a gazdálkodó szervezetek nem építik be tervezési rendszerükbe az újítómunkára háruló feladatokat, ezért a vállalati gyakorlatban a jelentős újítások kivitelezése elszakad a műszaki fejlesztési és gazdasági tervektől, illetve azok realizálásától.

További jelentős problémának tűnik, hogy az újítások gazdasági hasznára vonatkozó eredményszámításokat a gyakorlatban számos esetben indokolatlanul mellőzik, illetve ha azokat el is végzik, nem illeszkednek a vállalatok pénzügyi-számviteli rendszerébe. A kialakult helyzetet pl. jellemzi, hogy a gazdasági számításokon nem alapuló, eszmeileg díjazott javaslatok aránya 1979-ben 77%-ot tett ki, szemben az 1977. évi 68%-os aránnyal.

A beszűkülő érdekeltségi alapok miatt fokozódó törekvés tapasztalható, a megtakarítás alapján történő díjazás helyett az eszmei, az újítás hasznával arányban nem álló kisösszegű díjazásra. A díjazás ennek következtében gyakorlatilag jutalmazássá alakult át.

Különösen érinti ez azokat a számszerű gazdasági eredményeket hozó jelentős újítási javaslatokat, amelyek a gazdálkodás tényleges eredményeként be kell, hogy épüljenek a vállalati gazdálkodás rendjébe.

Ezek elbírálása nyilvánvalóan csak a tényleges vállalati eredmény függvényében történhet. E javaslatok értékét, színvonalát veszélyeztetheti minden olyan eredménykimutatás, amely nem azonos a vállalati tevékenység bármely más produktumának elszámolási rendszerével. Mivel az ilyen javaslatok esetében jelentősebb díjösszegekről is szó lehet, a sokszor homályos, esetlegesnek tűnő elszámolási rend még akkor is ellenérzéseket szül a vállalati kollektívában, ha ez nem veszélyezteti azok közvetlen jövedelem-érdekeit. Vállalaton kívül pedig – például a gazdaságirányítás szintjén – az ellenőrizhetetlen jövedelemkiáramlás hatását kelthetik.

6. Az újítások hasznosításának, széleskörű elterjesztésének egy további döntő feltétele a megfelelő információs rendszer biztosítása. Az újítások esetében ez a kérdés jelenleg a propaganda-tevékenység keretében jelenik meg. Segítené az újításokon alapuló műszaki alkotások színvonalának növelését, és hozzájárulhatna az újítások szélesebbkörű elterjedéséhez az újításokra vonatkozó információk beépítése az ágazati műszaki-gazdasági információ általános rendszerébe, annak integráns részeként.

A KISZ KB Intéző Bizottsága az újítások széleskörű hasznosítása érdekében kiemelkedően fontos feladatnak tartja a megfelelő érdekeltségi és ágazati információs rendszer mellett létrehozni az ágazatok közötti információáramlást, és a különböző ágazatokhoz tartozó vállalatok, illetve azok dolgozóinak újító együttműködését lehetővé tevő formákat, szervezeti kereteket. Ezért szükségesnek tartja olyan szervezeti keretek

létrehozását, amely az Országos Találmányi Hivatal, a minisztériumok és országos hatáskörű szervek a tudományos egyesületek, a SZOT és a KISZ összefogásával biztosítja

- az ágazati, illetve országos jelentőségű újítások, Alkotó Ifjúság pályamunkák szakszerű figyelését, nyilvántartását, elterjesztését;
- a munkahelyi szinten nem hasznosítható, vagy el nem bírálható alkotások szakmai nyilvánosság elé kerülését, szakmai elbírálását, és hasznosításuk lehetőségeinek feltárását;
- a különböző területeken dolgozók összefogásával megoldható ágazati, vagy országos jellegű feladatok összegyűjtését és megoldásukra alkotó közösségek létrehozását;
- szakmai, módszertani jellegű segítség nyújtását azoknak az újítóknak, kollektíváknak, akik saját erőből ötleteiket, javaslataikat, alkotásaikat kidolgozni, hasznosításra alkalmas formába önteni nem tudják.

7. Az újítási tevékenységre való mozgósítás eredményes megoldásában erősen összefonódnak a gazdasági (vállalati) és a mozgalmi funkciók. Az újítómozgalom propagandájában, az újítási versenyek és kiállítások szervezésében, a szocialista brigádmozgalom újítási akcióinak támogatásában szorosan együttműködnek a vállalati gazdasági szervek és a helyi szakszervezeti szervezetek.

A szakszervezetek mozgósító, szervező tevékenysége vállalati, területi és szakmai szinten egyaránt felélénkült. Közreműködésükkel és kezdeményezéseikre újító klubokat hoztak létre, újítási versenyeket, kiállításokat, bemutatókat tartottak és tartanak. Gyakoribbá váltak az újítókkal való tanácskozások, az újítótevékenység és ügyintézés társadalmi bírálata, ellenőrzése.

Az újítómozgalommal szoros kapcsolatban áll a dolgozók széleskörű munkaverseny-mozgalma és a szocialista brigádmozgalom is. A munkaversenyek és a brigádversenyek értékelésének egyre inkább fontos tényezőjévé válik az újítótevékenység. A szocialista brigádok több mint 60%-a aktívan vesz részt az újítómozgalomban.

Az újítómunka mozgalmi és vállalati oldalának ez a szervezeti összefonódása más oldalról az újítási tevékenységnek, mint a vállalati műszaki fejlesztés szerves részének a szervezése oldaláról jelent problémát, mivel a szakmai (jogi, műszaki, gazdasági) feladatok teljesítése zömmel eltolódik az újítási akciók szervezése, az ügyintézés és az ehhez párosuló, nem lebecsülendő, adminisztrációs tevékenység irányába.

IV.

Az újítómozgalomnak az idézett statisztikai mutatókban tükröződő enyhe visszaesése az elmúlt két évben annak ellenére következett be, hogy

- A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság 1978. évi országos vizsgálata nyomán, a vizsgált körben javult a mozgalom eredményessége,

- a központi állami szervek, a korábbiakban hivatkozott kormányhatározatok alapján, ebben az időszakban fokozott figyelmet szenteltek az újtómunka fejlesztését szolgáló intézkedéseknek,
- az OTH, a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium és a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa több éves közös szervező munkájának eredményeképp fokozatosan fellendült a tsz-ek újtási tevékenysége.

A Minisztertanács 2025/1978. és 3225/1979. sz. határozatainak megfelelően, az újtómozgalom állami irányításának megjavítására, eddig az alábbi fontosabb intézkedések történtek:

- az OTH a SZOT illetékes osztályával közös munkaprogramot készített az újtómozgalom továbbfejlesztéséhez szükséges irányítási, szervezési, ellenőrzési tevékenység fejlesztésére és a propagandafeladatok megvalósítására;
- az OTH egyes tárcákkal és szakmai szakszervezetekkel közösen komplex vizsgálatok alapján értékelte egyes iparágak vállalatainak újtásokkal kapcsolatos tevékenységét (pl. vegyipar, gépipar, műszeripar);
- rendszeressé vált az OTH kapcsolattartása a tárcák és országos hatáskörű szervek vezetőivel, újtási szerveivel; a minisztériumok képviselői rendszeresen beszámolnak tapasztalataikról, állami irányítási módszereikről;
- az újtói-feltalálói tevékenység statisztikai számbavételének fejlesztésére az OTH koncepcionális irányelvet alakított ki, amelynek alapján kidolgozás alatt áll az új korszerű, az állami és társadalmi, valamint a KGST igényeket is kielégítő egységes statisztikai adatszolgáltatás;
- a TPB 30.014/1979. sz. határozata alapján az OTH kidolgozta az iparjogvédelmi szakemberképzés és továbbképzés új alap-, közép- és felsőfokú rendszerét, amelynek alapján már megkezdődött a szervezett oktatás;
- az OTH, a SZOT, az OKISZ és a TOT Elnökségével közösen új irányelvet adott ki a „Kiváló Újtó” és „Kiváló Feltaláló” kitüntetések adományozásához.

A Minisztertanács 2025/1978. (IX.26.) sz. határozata 2. pontjában kötelezte a pénzügyminisztert és a munkaügyi minisztert, hogy az OTH elnöke és a SZOT főtitkára bevonásával a VI. ötéves terv időszakára kialakítandó közgazdasági szabályozó rendszer keretében vizsgálja meg, hogy az újtásoknak vállalatok közötti átadása, illetőleg átvétele az anyagi ösztönzés milyen eszközeivel növelhető.

E határozat végrehajtásaként eddig még megfelelő megoldás nem jött létre, a pénzügyminiszter és a munkaügyi miniszter e kérdésben jelenleg nem tart szükségesnek az általánostól eltérő speciális szabályozást.

Az újtói tevékenység fejlődését akadályozó tényezők leküzdésének, a társadalmi tudat és szemlélet formálásának egyik döntő eleme a tömegtájékoztatás eszközeinek, a rádióknak, a televízióknak és a sajtónak az újtások területén folytatott és tudatosan irányított tevékenysége. Ezen belül, különösen az elmúlt esztendőben, örömdetesen egyre nagyobb szerepet kaptak az újtások kérdései és megoldásra váró problémái. E vonatkozásban hivatkozhatunk pl. a Magyar Televízió „Felkínálom” c. – az Országos Találmányi Hivatallal és a KISZ Központi Bizottsággal együttműködésben szervezett – adássorozatára, amelynek célja a hasznos javaslatok megvalósításának elősegítése.

Az Országos Találmányi Hivatal rendszeresen kiírt sajtópályázatára beérkező publicisztikai munkák agitatíván népszerűsítik a vállalati újítókat és újításokat, pozitív mozgósító hatásuk mellett rámutatnak a hiányosságokra és a teendőkre.

A központi állami propagandatevékenység is hatásosan fejlődött. Az OTH többezres példányban megjelentette a „Házi Jogtanácsadó újítóknak” c. kiadványát, amely kérdés-felelet formájában az újítók tájékoztatását, a jogpropagandát és az egységes jogalkalmazást kívánja szolgálni.

Hasonló szerepe van az „Új Technika” tanácsadó szolgálatnak, amely az OTH Szabadalmi Tárában működik. Nagyobb ipari központokban is szervez az OTH az újítóknak tanácsadást.

Az OTH 1980. február 1-vel átvette az Újítók Lapja irányítását, amit az újítómozgalom központi propaganda és irányító-szervező orgánumává kíván fejleszteni.

A 3225/1979. MT sz. határozat 1. pontja harmadik bekezdésében foglaltak végrehajtása érdekében, a lap egyik rovataként, az OTH rendszeresen ad útmutatást, foglal állást az újítási jogszabály gyakorlati alkalmazása során felmerült jogalkalmazási problémák megoldásához.

Az OTH 1979-ben megkezdte az ágazati minisztériumok és az országos hatáskörű szervek irányítási tevékenysége tapasztalatainak elemzését. A KGM és a NIM irányítása alatt álló területeken – a tárca szerveivel és a szakszervezetekkel együtt – iparjogvédelmi komplex vizsgálatokat végzett. Bekapcsolódott az ÉVM és a Kip.M. felügyeleti ellenőrzői tevékenységébe. A többi tárca területén is megkezdődött az újítási tevékenységnek a felügyeleti ellenőrzésbe való beépítése (e munkához az OTH útmutatót bocsátott a tárcák rendelkezésére) és az újítói munkának a tárca felső vezetése részéről való értékelése. Kiemelhető például a „Kiváló Vállalat” cím adományozásánál az újítótevékenység értékelése egyes tárcáknál.

Az irányító szervek végrehajtási utasításokban, irányelvekben, központi újítási szabályzatokban, közleményekben határozták meg az irányításuk alá tartozó népgazdasági terület újítási tevékenységének egyes kérdéseit.

Az újítások hasznosítása gazdasági feltételeinek javításában, a legígéretesebb javaslatok felkarolásában fontos szerepet hivatott játszani a Tudománypolitikai Bizottság 30.022/1979. számú határozata alapján létrehozott Innovációs Alap, amelynek működése 1980-ban indult meg.

Az OTH munkakapcsolatai a SZOT-tal és a szakmai szakszervezetekkel rendszeresek, és egyre erősödnek. A szakszervezetek megyei tanácsaival is továbbfejlődött és bővült az együttműködés. Fokozódik az igény a szocialista együttműködési megállapodások alapján történő eredményesebb közös munka iránt (pl. újítási versenyek, ankétok, tapasztalatcserék, börsék stb.).

Ugyancsak rendszeres a munkakapcsolata az OTH-nak a KISZ-szel is. Ez elsősorban az FMKT pályázatok, jelenleg pedig az Alkotó Ifjúság pályamunkánk elbírálásában, értékelésében mutatkozik meg.

Az OTH és a KISZ együttműködésében fontos további feladat az újtómozgalomnak jelentős tartalékát képező fiatalok tenniakarásának megfelelőbb kihasználása. Még ez évben közös irányelvek kiadása szükséges, annak érdekében, hogy az Alkotó Ifjúság pályázat és más ifjúsági munkaformák keretében alkotott, a gazdálkodásban felhasználható megoldások automatikusan újtásként is elbírálásra kerüljenek.

V.

ÖSSZEFOGLALÓ KÖVETKEZTETÉSEK

Annak ellenére, hogy 1978. második felétől – a KNEB országos vizsgálata, a Minisztertanács idevonatkozó határozatai hatására – egy sor helyes intézkedés született az újtómozgalom központi állami irányítása terén, a dolgozók újtó aktivitása az elmúlt két esztendő során nem nőtt egyes fontos iparágakban számos nagy vállalatnál határozott (10-3⁰%-os) csökkenés tapasztalható.

E vonatkozásban az újtómozgalom két ellenható tényező szorításába került.

Egyrésről a jelenlegi körülmények, a fejlődés külső forrásainak erőteljes csökkenése arra készítetik a gazdálkodó szervezeteket, hogy műszaki, kutatás-fejlesztési tevékenységük, piaci munkájuk eredményességének erőteljes fokozásakor elsősorban saját, belső erőforrásaikra, tartalékaikra támaszkodjanak. A fejlődés egyik növekvő jelentőségű belső tartaléka az újtómozgalom.

Amint ez az MSZMP XII. Kongresszusán is kifejezésre jutott, a gazdálkodás hatékonyságának növelésében minden eddiginél nagyobb szerephez jutnak az emberi tényezők. Mindig is érdekünk volt, most azonban még inkább az, hogy több megbecsülésben részesítsük az újtó kedvű műszakiakat, munkásokat.

Ugyanakkor – mivel az újtási díjak forrása a bérköltség illetve a részesedési alap – a kisebb ütemű bérnövekedés lehetőségei mellett az újtók szélesebbkörű megfelelő mértékű anyagi elismerése a vállalati bérpolitikát tovább szűkítené és ez negatívan hat ki az újtások iránti – egyébként meglévő – vállalati igényre, ezzel az újtók aktivitására.

Az 1980. január elsejével hatálybalépett új szabályozó rendszer tényleges hatásáról az újtások iránti vállalati igényre, a dolgozók újtó aktivitása alakulására, gyakorlati tapasztalatok, tényadatok kellő mértékben azonban még nem állnak rendelkezésre.

Ezért korainak minősülne a jelenlegi időpontban az újtási díjak forrása tekintetében új intézkedést hozni.

A jelenleg rendelkezésre álló tapasztalatok mellett szükségesnek látszik, hogy az OTH, a Pénzügyminisztérium, a Munkaügyi Minisztérium, egyetértésben a Szakszervezetek Országos Tanácsával, egyeztetett munkaprogram, tematika alapján vizsgálják meg és elemezzék, hogy az 1980. január elsejével hatálybalépett új szabályozó rendszer a gyakorlatban milyen

hatással van az újítások iránti vállalati igény, s ezzel összefüggésben a dolgozók újító aktivitása alakulására.

E vizsgálat eredményeként, szükség szerint, kerülhet sor az újításokkal összefüggő szabályozás korszerűsítésére.

Az újítómozgalom állami irányításának fejlesztésében az elmúlt időszakban számos területen történt előrelépés. Az újítómozgalom rendszeres irányításáról, ellenőrzéséről, a tapasztalatoknak vezetői (testületi) szinten történő értékeléséről szóló minisztertanácsi határozat (2025/1978. (IX. 28.) MT. sz. határozat 3.) pontja végrehajtásának ütemét azonban javítani kell.

Az újítómozgalom időszerű kérdéseinek széles körű megvitatása, a tennivalók meghatározása céljából szükségesnek látszik összehívni az Újítók és Feltalálók V. Országos Tanácskozását 1981 őszén.

Szükséges továbbá, hogy a tömegtájékoztatási szervek az eddigénél is nagyobb teret biztosítsanak az alkotó emberi munka újításokban megnyilvánuló eredményeinek, megfelelő arányt biztosítva a pozitív példáknak is.

VI.

HATÁROZATI JAVASLAT

1. A minisztertanács a jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi.
2. A Minisztertanács „az újítómozgalomról” szóló minisztertanácsi határozat tervezetét elfogadja, és elrendeli a Határozatok Tárában való közzétételét.

Budapest, 1980. május 21.

DR. PUSZTAI GYULA s.k.
az Országos Találmányi Hivatal
elnöke

Belső határozat

A Minisztertanács

...../1980.számú

határozata

az újítómozgalomról

1) *jelentést tudomásul venni: Továbbra is*

A Minisztertanács *szükségesnek tartja, hogy az újítómunka az MSZMP XII. Kongresszusa* határozatának megfelelően a korábbinál fokozottabban járuljon hozzá egyfelől a dolgozók termelési folyamatban *betöltött* *aktív szerepének a fokozásához, másfelől a gazdálkodás* eredményeinek javításához. *Ez megköveteli az újítómozgalom fejlődését gátló akadályok el-* háritását. *Következésképpen kívánják megvizsgálni a Minisztertanács korábbi határozatait*

Ennek érdekében a Minisztertanács a következőket határozza:

1. Az Országos Találmányi Hivatal elnöke, a pénzügyminiszterrel és a munkaügyi miniszterrel együttesen – egyetértésben a Szakszervezetek Országos Tanácsával – vizsgálja meg és elemesse, hogy az 1980-ban hatálybalépett új szabályozórendszer milyen hatást gyakorol az újítások iránti vállalati igény és ezzel összefüggésben a dolgozók újító aktivitása alakulására. A vizsgálat eredményéről 1981. I. félévében tegyen jelentést, szükség szerint javaslatot, a Minisztertanácsnak az újításokkal összefüggő szabályozás továbbfejlesztésére.

2. *Utasítja* az Országos Találmányi Hivatal elnökét, hogy a miniszterekkel (országos hatáskörű szervek vezetőivel) együttműködve, 1981 őszén hívja össze az Újítók és Feltalálók V. Országos Tanácskozását.

Felkéri a Szakszervezetek Országos Tanácsát, hogy e feladat végrehajtásában nyújtson segítséget az Országos Találmányi Hivatalnak.

3. A miniszterek, országos hatáskörű szervek vezetői és a megyei (fővárosi) tanácsok vezetői fejlesszék tovább az újítómozgalom irányításának módszereit, javítsák az irányítás színvonalát és hatékonyságát.

Ennek keretében elsősorban

- az irányító és ellenőrző tevékenységük során szerzett tapasztalataikat vezetői, testületi szinten rendszeresen értékeljék és határozzák meg a további feladatokat;
- segítsék elő, hogy az újítómunka fokozottabban épüljön be a vállalatok tervezési és gazdasági-műszaki információs rendszerébe;
- segítsék elő az újítások szélesebb körű hasznosítását előmozdító módszerek kialakítását.

4. A Minisztertanács fontosnak tartja, hogy a dolgozók alkotó tevékenységének még jobb kibontakoztatása, az újítások széles körű elterjesztése érdekében az állami szervek hatékonyabban működjenek együtt a társadalmi szervekkel.

Ezért egyetért és támogatja a KISZ azon törekvéseit, amely elő kívánja segíteni az újítások (köztük az Alkotó Ifjúság pályamunkák) széles körű hasznosítását, ennek érdekében azok központi nyilvántartását, a hasznosítás lehetőségeinek feltárását, valamint a különböző szakmai területeken dolgozók összefogásával megoldható országos és ágazati jellegű feladatok elvégzésére komplex újító brigádok létrehozását.

AZ ÚJÍTÓMOZGALOM ORSZÁGOS STATISZTIKAI ADATAI
(1972–1979. ÉV)

	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Újítási javaslattevők száma/fő	105 546	120 774	159 243	188 662	205 220	217 653	214 117	211 432
Benyújtott újítási javaslatok száma/db	80 731	91 170	115 717	121 829	127 943	132 015	128 588	126 689
Hasznosított újítások száma/db	39 186	44 122	56 601	60 313	65 974	71 364	71 110	69 377
A díjazás alapját képező eredmény (ezer Ft-ban)*	1 831 039	2 041 578	2 191 206	2 588 075	3 228 992	3 445 686	3 677 720	3 893 033
Újítóknak kifizetett újítási díj (ezer Ft-ban)	110 467	113 428	133 909	173 848	176 988	210 900	227 663	224 065

* Az újítások vállalati hasznos eredménye a tárgyévet megelőző időszakban hasznosított javaslatok alapján képződő megtakarítás, illetve többletbevétel.

XIX-A-83-6-00179/1980

(1114.21) 17

EGYES TÁRCAK ÖSSZEHASONLÍTÓ ADATAI
(1978–1979. ÉV)

Tárca	Benyújtott		Index 1978= 100%	Elfogadott		Index 1978= 100%	Hasznosított		Index 1978= 100%	Díjazás alapját képező eredmény		Index 1978= 100%	Kifizetett újtási díj		Index 1978= 100%
	1978 db	1979 db		1978 db	1979 db		1978 db	1979 db		1978 MFt	1979 MFt		1978 MFt	1979 MFt	
ÉVM	7 670	7 327	96	3 990	3 626	91	3 808	3 431	90	436	414	95	18,6	19,5	105
KGM	36 511	34 777	95	21 531	19 904	92	20 059	18 742	93	1 097	1 084	99	64,5	63,5	98
KIM	10 365	10 018	97	6 458	6 147	95	5 916	5 880	99	191	200	105	18,2	14,7	81
KPM	19 206	20 383	106	10 412	10 710	103	10 262	10 373	101	379	339	89	23,—	25,—	109
MÉM	16 150	16 492	102	10 635	10 281	97	9 133	9 845	108	369	429	116	22,—	25,3	115
NIM	17 880	17 642	99	11 663	11 155	96	11 066	10 704	97	728	850	117	49,1	40,6	83
OVH	3 065	3 201	104	1 745	1 662	95	1 558	1 594	102	163	171	105	5,3	7,4	140
BkM	4 452	4 520	102	2 345	2 395	102	2 188	2 187	100	24,261	18,531	76	3967	2761	70
EüM	926	1 231	133	614	713	116	597	708	119	3,938	5,871	149	1,381	1,565	113
HM	1 800	2 040	113	1 618	1 809	112	1 034	1 140	110	75,840	137,277	181	3634	4772	131
Országos adat	128 588	126 689	99	77 212	73 642	95	71 110	69 377	98	3 678	3 893	106	227,7	224,1	98

Magyar Országos
Lövélő

XIX-A-83-6-00179/1586

11/14.d/19

ELNÖK

Budapest, 1980. május 30.

V-1-76/1980.

*Az MT napirendjével
szemben
még mindig nincs*

h-

L Á Z Á R GYÖRGY elvtárs,
a Minisztertanács elnöke,

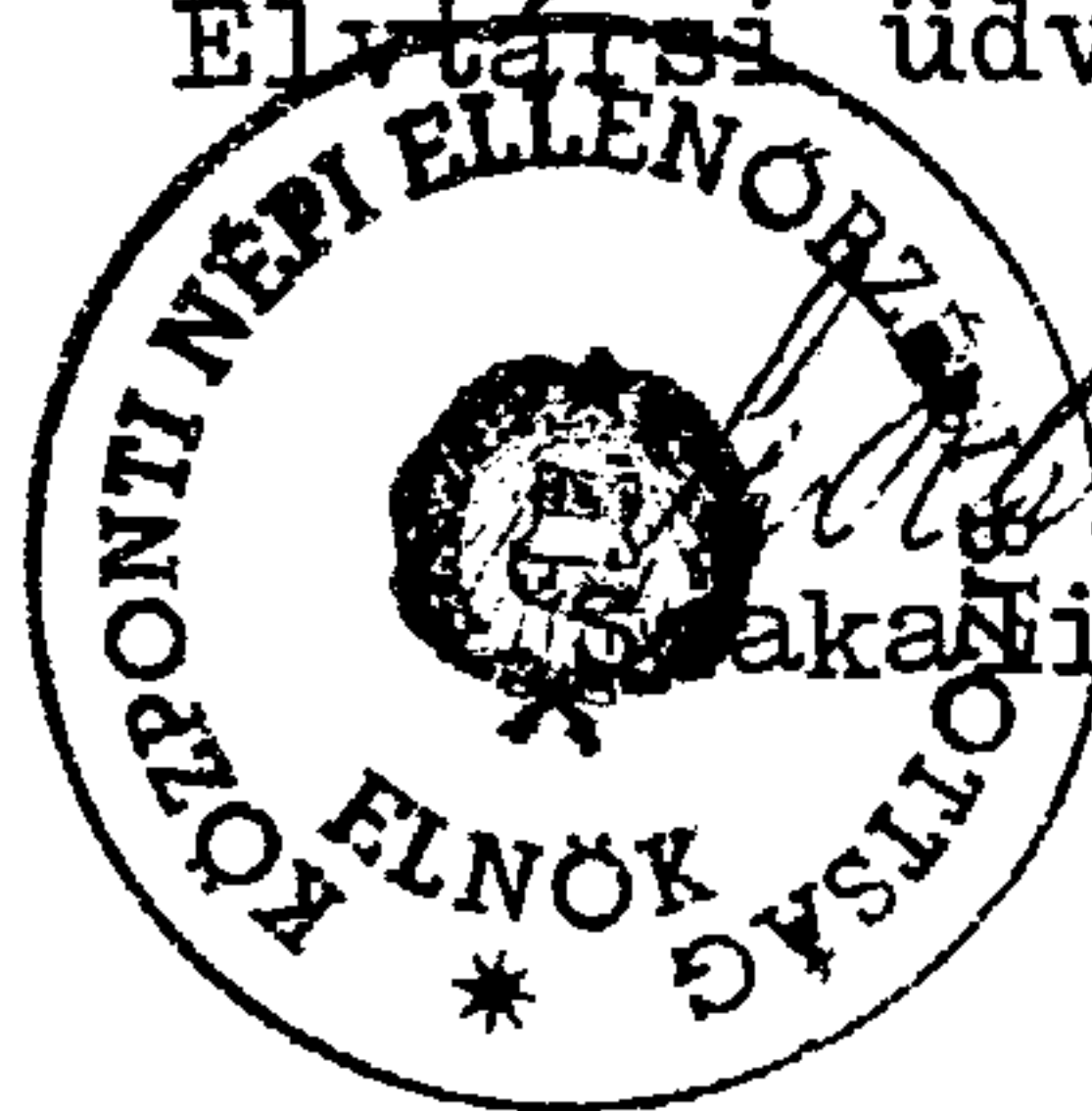
B U D A P E S T

LERAKVA:
3
sz.
Irottatóba

Kedves Lázár Elvtárs!

Személyes megbeszélésünk szerint mellékelten megküldöm az OTH elnöke által az ujtómozgalom helyzetéről a Minisztertanács részére készített jelentés véleményezéséről, valamint a jelentés előzményeiről készített feljegyzést.

Elvtársi üdvözlettel:

Álló József
Álló József

Melléklet.

Magyar Országos
Levélta.

XIX-A-83-G-00179/1980

11114d/

F E L J E G Y Z É S

az OTH elnökének az ujitómozgalom helyzetéről készített minisztertanácsi jelentés véleményezéséről

Az ujitómozgalom helyzetét és fejlődését értékelő 1978. évi vizsgálatunkat követően figyelemmel kísértük a Minisztertanács és más felsőszintű határozatok, valamint a népi ellenőrzés által javasolt vállalati intézkedések végrehajtását.

A KNEB Elnöksége az 1978-1979. évi tapasztalatok összegzése alapján véleménycserét folytatott a SZOT, a KISZ KB, a TOT illetékes vezetőivel, valamint Pusztai elvtársal. Ennek során egyetértés volt abban, hogy az ujitási tevékenység fellendítése szempontjából minden szinten kiemelt jelentősége van az irányító tevékenység javításának, a hatékonyabb mozgalmi munkának. Ezzel összefüggésben történt megállapodás, hogy az OTH javasolja az Ujitók és Feltalálók Országos Tanácskozásának 1981. II. félévi megtartását. A minisztertanácsi határozat végrehajtásának elősegítésére és az országos tanácskozás előkészítése érdekében pedig széleskörű nyilvánosságot kell a pozitív tapasztalatoknak és törekvéseknek biztosítani. A vállalatoknál az 1974. évi kormányrendeletben előírtak /szervezeti, személyi feltételek, pályázati kiírások, feladattervek, előszerződések/ betartása eredményesen segíti a mozgalom fejlődését.

Tapasztalataink szerint ugyanis az ujitómozgalom országos szintű megtorpanásával szemben a vizsgált körben - azonos érdekeltségi feltételek között - nőtt az ujitások, a mozgalomban résztvevő dolgozók száma. Az országos átlagnál jobban emelkedett az ujitások gazdasági eredménye. Mind-

ezek és a vizsgált körön belül is meglévő differenciáltság ismételten felhívta a figyelmet a szemléleti problémákra, a végrehajtás következetlenségeire.

Az egyeztetést követően a KNEB az általánosítható tapasztalatokról tájékoztatta az illetékes minisztereket, a megyei tanácsok elnökeit, valamint a szakszervezetek megyei és ágazati szerveinek vezetőit. A miniszter elvtársaknak az ágazati sajátosságokra és tennivalókra is felhívtuk a figyelmét.

A Minisztertanács részére készített jelentés előkészítő munkálataiba már korábban bekapcsolódtunk. Megemlítjük, hogy az OTH előzetes anyaga alapján ez év márciusában folytatott vitában a tárcák képviselői igen eltérő, sőt ellentétes álláspontokat fejtettek ki.

A jelentés-tervezet - áprilisi - véleményezése során kifejtettük, hogy az csak részben tesz eleget az Mt 3.225/1979. sz. határozatban előírt beszámolási kötelezettségének. Ezért annak előterjesztését nem javasoltuk. Lényegesebb, az átdolgozás igényét tükröző észrevételünk volt, hogy a kétségtelenül pozitív megnyilvánulásokat elismerve sem beszélhetünk az irányító tevékenység hatékonyságának javulásáról. Nem tartottuk elég konkrétan az irányító szervek Mt határozatban megjelölt feladatok teljesülésének bemutatását. Külön hiányoltuk, hogy a jelentés nem tért ki az ujitások vállalatok közötti átadásának elősegítését célzó feladatok teljesítésére. Nem értettünk egyet azzal, hogy a jelentés még az országos átlagnál is kedvezőtlenebb vállalatokat emelt ki példászerűen. Figyelmen kívül hagyta viszont azokat a vállalatokat, ahol az ujitómozgalom fejlődött. Ez az egyoldalúság ugyanis óhatatlanul odavezetett, hogy a mozgalom föllendítésének feltételéül elsősorban a pénzügyi források többoldalú bővítését javasolta. Ezzel összefüggésben kifogásoltuk, hogy számításokra alapozva érdemben nem érté-

./.

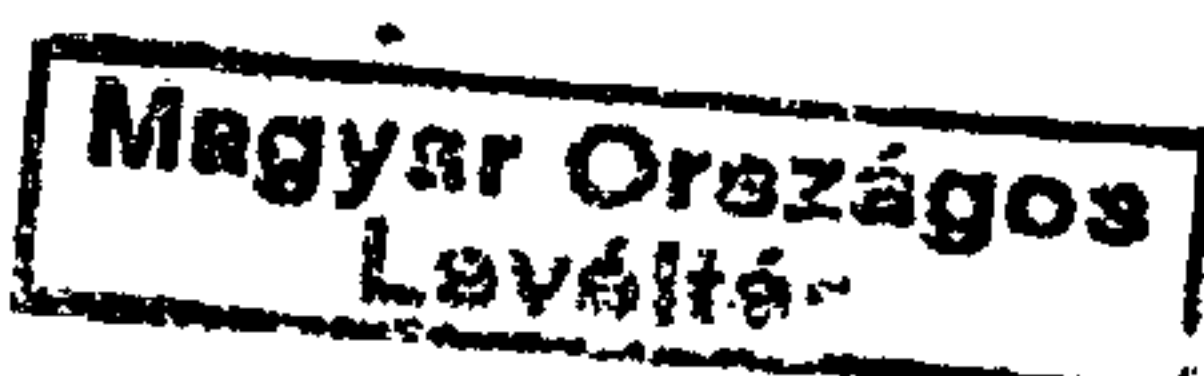
kelték az érdekeltségi rendszer összetevőit, a biztosított lehetőségek vállalati kihasználását.

Az OTH elnöke a jelentés átdolgozásánál jórészt figyelembevette a vizsgálati tapasztalatokra alapozott észrevételeiket. A Minisztertanácshoz benyújtott jelentésben azonban a kormányrendeletből és határozatokból adódó állami és mozgalmi feladatok teljesítése, illetve az abban rejlő lehetőségek jobb és fegyelmezettebb kihasználása még mindig nem kap fontosságának megfelelő helyet. Az anyagi érdekelt-ség kérdése ugyan visszafogottabb, de továbbra sem kellően megalapozva hangsúlyozott szerepet kap. Észrevételünk részletezéseként az alábbiakat említjük meg:

- a jelentés II. fejezetében - a csökkenő aktivitás példáként - felsorolt 11 vállalatnál a visszaesést előidéző tényezők jelenleg sincsenek feltárva;
- e gondot a III. fejezet sem oldja fel, mivel a pénzügyi források várható megcsappanását - figyelembevéve a szabályozók által biztosított kifizetési lehetőségeket is - számításokkal továbbra sem támasztja alá. Egyébként sem megengedhető, hogy az ujitómozgalom 1979. évi visszaesését a szabályozók 1980. évi módosításával összekössük;
- korábbi, de visszatérő jogos gondot vet fel a III. fejezet 5. pontja, amikor kifogásolja, hogy az ujitás nem épül be a vállalatok tervezési rendszerébe. Éppen ezért hiányolható, hogy a jelentés az irányító szervek ezirányu tevékenységéről nem ad számot;
- egyéb vonatkozásban is tartózkodik a jelentés attól, hogy az országos hatáskörű szervek és megyei tanácsok munkáját az elmúlt másfél évben hozott határozatokra alapozva - amely területük rendszeres átfogó értékelését is előírja - elemezze, bírálja;
- végül a jelentés nem foglal állást, illetve nem tesz javaslatot az ujitások vállalatok közötti átadásának anyagi ösztönzése tekintetében.

B u d a p e s t, 1980. május 30.

XIX-A-83-b-00179/1980 (1114.d)

MINISZTERTANÁCS TITKARSÁGA
VEZETŐJE

SZOLGÁLATI HASZNÁLATRA!

Kapják:

Maróthy László elvtárs,
Faluvégi Lajos elvtárs,
Hetényi István elvtárs,
Trethon Ferenc elvtárs,
Szakali József elvtárs,
Gál László elvtárs,
Szekér Gyula elvtárs,
Pusztai Gyula elvtárs.

LERAKVA:
3
irattartóba

E M L É K E Z T E T Ő

A Minisztertanács 1980. július 10-i ülésén tudomásul vette az Országos Találmányi Hivatal elnökének az ujitómozgalom helyzetéről szóló jelentését és úgy foglalt állást, hogy továbbra is szükséges az ujitómozgalom támogatása, erkölcsi és anyagi ösztönzése, valamint a dolgozók termelési folyamatokban betöltött alkotó szerepének növelése. Az ujitómozgalom fejlődésének elősegítésére, illetőleg az ezt gátló akadályok elhárítására a Minisztertanács korábbi határozatait következetesen érvényesíteni kell.

A Minisztertanács

- tudomásul vette, hogy az Országos Találmányi Hivatal elnöke - a miniszterekkel és az országos hatáskörű szervek vezetőivel együttműködve - 1981 őszén tervezi összehívni az Ujitók és Feltalálók V. Országos Tanácskozását; felhívta a figyelmet, hogy a pontos időpontot az 1981. évi őszi társadalmi eseményekkel előzetesen össze kell hangolni, a konkrét szervező illetve előkészítő munka csak ezt követően kezdhető meg;
- felkérte a Szakszervezetek Országos Tanácsát és a KISZ Központi Bizottságát az ujitómozgalom további kibontakoztatásának segítésére.

Budapest, 1980. július 10.

44

Magyar Országos
Levéltár

XIX - A - 83 - 6 - 00179 / 1980 / Dr. Varga József / 111 h.d.)